

המשחקים האולימפיים בלונדון: ניצחון גדול לנשים

116 שנים אחרי הכרזתו של הברון דה-קוברטן, מחדש המשחקים האולימפיים בשנת 1896, שאינו מסכים להשתתפות של נשים בתחרויות, סגרו משחקי לונדון מעגל: כל המדינות, ללא יוצא מן הכלל, שיתפו ספורטאית אחת לפחות במשלחתן, ולא היה ענף ספורט אחד שאישה לא השתתפה בו. על ניצחון של הנשים במשחקי לונדון 2012.

יניב אשכנזי | תואר שני בבריאות הציבור, MPH

מתאם מדעי היחידה לספורט הישגי, מנהל פרויקט Top Team

yaniva@wingate.org.il

סגירת מעגל

המשחקים האולימפיים של העת החדשה, שהחלו בשנת 1896, היו נחלתם של גברים בלבד. מחדש המשחקים, הברון פייר דה-קוברטן, אסר על נשים להשתתף בהם בטענה ש"התפקיד המרכזי של נשים צריך להיות הכרת המנצחים"... 116 שנים חלפו מאז, וכיום, לראשונה בתולדות המשחקים, סגרו משחקי לונדון מעגל: כל מדינה היתה מיוצגת על-ידי ספורטאית אחת לפחות.

ההישג בהשתתפותן של נשים במשחקים החל כבר במשחקי אטלנטה 1996, כאשר 26 מדינות הכלילו ספורטאיות במשלחתן. 12 שנים לאחר מכן, במשחקי בייג'ין 2008, נותרו רק שלוש מדינות שלא שיתפו ספורטאיות במשלחתן, וגם 'שיא' זה נשבר. משחקי לונדון הם כאמור הראשונים שבהם נכללה ספורטאית אחת לפחות בכל משלחת. זאת ועוד: עם צירופו, לתכנית האולימפית, של ענף האגרוף לנשים, נפל אחרון ענפי הספורט שנועד לגברים בלבד: משחקי לונדון היו הראשונים שבהם השתתפו נשים בכל ענפי הספורט!

שיעורן של הנשים במשחקים טיפס אף הוא עם השנים. במשחקי לונדון הראשונים, בשנת 1908, היה שיעורן רק 1.8% מכלל הספורטאים (37 בסך-הכול). בבייג'ין 2008 הוא הגיע ל-42% (4639 ספורטאיות), ובמשחקי לונדון חל שיפור נוסף - 45% (4860 ספורטאיות)

מכלל המשתתפים היו נשים. פעם נוספת - המעגל נסגר.

האמריקניות: שיא עולמי והישגים יוצאי דופן

מנכ"ל הוועד האולימפי האמריקני, סקוט בלקמן, טען לאחר המשחקים שהצלחת הספורטאיות האמריקניות בלונדון נזקפת לזכות חקיקת חוק ה-Title IX מלפני 40 שנה, חוק שמנע אפליית בנות בספורט במוסדות האקדמיים בארצות-הברית. החוק איפשר שוויון זכויות לכולם, העניק לנשים אפשרות זהה להצליח והביא בסופו של דבר להישגים יוצאי הדופן של הנשים האמריקניות במשחקי לונדון.

משחקים אלו ייזכרו כרבי-חשיבות עבור המשלחת הנשים האמריקנית ממגוון סיבות:

- **שיא עולמי בריצת שליחים 4x100.** בנות נבחרת השליחים האמריקנית בריצת 100x4 (ג'טר, נייט, פיליקס ומדיסון) הצליחו לנפץ את השיא העולמי שהחזיק 27 שנים (!) בתוצאה של 40.82 שניות. האתלטיות האמריקניות בכלל והאצניות בפרט קצרו הצלחה מרשימה. נוסף לשיא העולמי ב-100x4 זכתה הנבחרת האמריקנית גם במירוץ השליחים הארוך (400x4) בהפרש של יותר מ-4 שניות מהמקום השני.
- **יותר נשים מגברים.** לראשונה

כללו האמריקנים במשלחתם יותר נשים מגברים! (269 לעומת 261, בהתאמה).

- **2/3 מהמדליות.** ארה"ב זכתה במספר המדליות הרב ביותר במשחקים, והיא עשתה זאת בעיקר בזכות הנשים, שלא רק התחרו בצורה יוצאת דופן אלא גם העניקו לה כמעט שני-שלישים מכלל המדליות! (בעניין זה, ארה"ב לא היתה המדינה היחידה. גם הסיניות והרוסיות זכו ביותר מדליות מאשר הגברים, על-אף העובדה שהנשים בלונדון התחרו ב-30 אירועי ספורט פחות מהגברים).
- **שיא במספר המדליות לשחיינית אחת.** מייסי פרנקלין בת ה-17, השחיינית המעוטרת ביותר בכריכה בלונדון, זכתה ב-4 מדליות זהב ובמדליית ארד אחת. יחד עמה (בסגנון הגב) השיגו גם דנה וולמר (פרפר), רבקה סוני (חזה) ואליסון סמית' (חתירה) מדליית זהב כל אחת, וביחד זכו גם במשחה השליחים 100x4.
- **החזרת עטרה ליושנה.** הישג קבוצתי מרשים נוסף של הנשים האמריקניות היה באולם ההתעמלות. לאחר 16 שנים - מאז משחקי אטלנטה 1996, הן הצליחו להחזיר עטרה ליושנה. כאשר זכו במדליית הזהב הקבוצתית. נוסף להישג הקבוצתי המרשים זכתה המתעמלת גבי דאגלאס בזהב בקרב-רב, הפעם הראשונה שאפרו-אמריקנית זוכה בזהב בהתעמלות.

אחרי 27 שנים - שיא עולמי ב-4x100 מ' לנבחרת השליחות האמריקנית: כרמליטה ג'טר, ביאנקה נייט, אליסון פיליקס וטיאנה מדיסון

זהב ב-4x100 נבחרת הנשים האמריקנית בשחייה. מימין: מייסי פרנקלין, רבקה סוני, דנה וולמר, אליסון שמיט

הנבחרת האמריקנית בהתעמלות - זהב קבוצתי. מימין: ג'ורדין וויבר, גבי דאגלאס, אלכסנדרה רייזמן, קיילה רוס, מקיילה מורני

נשית חדשה, המנשבת בשנים האחרונות במדינות אלה ושמטבטאת במאבקן של הנשים על זכויותיהן הבסיסיות בארצן. **ערב הסעודית:** את המדינה ייצגה במשחקי לונדון הג'ודוקא וז'דאן שאהרקאני, אישה סעודית ראשונה

השתלבותן, לראשונה, של ספורטאיות מוסלמיות ממדינות 'חשוכות' בכל הקשור לזכויות האזרח בכלל ולזכויות האישה בפרט, כגון ערב הסעודית, קטאר, ברוני, עומן, סומאליה ואפגניסטן. אין ספק כי עצם השתתפותן במשחקים משקפת רוח

ארה"ב זכתה במספר המדליות הרב ביותר בלונדון, והיא עשתה זאת בעיקר בזכות הנשים, שלא רק התחרו בצורה יוצאת דופן אלא גם העניקו לה כמעט שני-שלישים מכלל המדליות!

הבריטיות: הופעה מרשימה

לנשים הבריטיות היו אלו המשחקים האולימפיים הטובים ביותר מאז אטלנטה 1996. יש לכך סיבות רבות, אבל התוצאה היא ש-43% ממדליות הזהב שזכתה בהן המשלחת הבריטית הושגו ע"י נשים, עלייה של 6% לעומת בייג'ין 2008 ו-16% מסידני 2000. בסה"כ זכו הנשים הבריטיות ב-10 מדליות זהב, 4 כסף ו-5 ארד, נוסף לשתי מדליות זהב ואחת כסף בתחרויות המשלבות גברים ונשים יחד (mix).

ג'סיקה אניס וכריסטיין אוהרוגו

הכוכבת הבלתי מעוררת של המשלחת הבריטית היתה ללא ספק **ג'סיקה אניס**, זוכת הזהב בקרב 7. כבר במקצועות של היום הראשון היא הוכיחה שליטה מוחלטת בתחרות, ושגגות העידוד של עשרות אלפי הבריטים, שמילאו את האיצטדיון עד אפס מקום, דחפו אותה להתעלות לרמה יוצאת דופן בשני ימי התחרויות. בדרכה למדליית הזהב שברה ג'סיקה את השיא הבריטי - 6955 נקודות, בפער של יותר מ-300 נקודות מהמקום השני (שוורצקופ מגרמניה, 6649 נק').

אי אפשר שלא לציין כאן גם את סיפורה המרגש של הרצה **כריסטיין אוהרוגו**. שלמרות אין-ספור פציעות שסבלה מהן בשנים האחרונות היא הגיעה ללונדון בשיא כושרה. היכולות ה'על טבעיות' שלה סייעו לה לרוץ 400 מ' ב-49.70 שניות (הפעם השלישית שבה ירדה ממחסום ה-50 שניות), התוצאה הטובה ביותר שלה בעונת 2012.

לראשונה: ספורטאיות מוסלמיות ממדינות פורטניות

אחת התופעות החברתיות המעניינות שבאו לידי ביטוי במשחקי לונדון היתה

ג'סיקה אניס - זהב ושיא בריטי בקרב 7

אפגאנים, שטענו כי לנשים אסור ליטול חלק בפעילות ספורטיבית. טאהמינה סיפרה שבאחד הימים לפני המשחקים היא סולקה ממונית ע"י הנהג, לאחר שסיפרה לו שהיא בדרך לאימון...
קטאר: נור חוסיין-אל מלקי בת ה-17 ייצגה את קטאר בריצת 100 מ'. היא אמנם לא סיימה את הריצה, לאחר שנפצעה במהלכה, אך בספרי ההיסטוריה היא תירשם כאישה הראשונה שייצגה את קטאר בריצת 100 מ'.

עצם השתתפותן של וול'דאן, עטר וטאהמינה במשחקים האולימפיים מהווה הצהרה לכל מדינות העולם, ובעיקר לעולם המוסלמי, שאין מקום לאפליית הנשים, וכי נשים אינן נופלות ביכולתן מגברים - בכלל, ובספורט בפרט. בשונה מהספורטאיות שצוינו לעיל, הסומאלית זמזאם מוחמד פארה הביאה כבוד רב לעמה כאשר התחרתה ב-400 מ' (ואף נשאה את דגל מדינתה בטקס הפתיחה). התוצאה שהשיגה בריצה נופלת אמנם בכחצי דקה מזו של המנצחת, אך עבורה ועבור העם הסומאלי היה זה הישג אדיר ומקור לגאווה לאומית.

סיכום

משחקי לונדון היו ללא ספק משחקיהן של הנשים. ז'אק רוג, יו"ר הוועד האולימפי הבין-לאומי, הצהיר לפני משחקי לונדון שהוא שואף לחלוקה

בתולדות המשחקים. שאהרקאני נאלצה להיאבק על זכותה להתחרות בלונדון. בעיקר היו אלה אנשי דת ופוליטיקאים מקומיים, שניסו לנפץ את חלומה להיות הספורטאית הראשונה המייצגת את ארצה במשחקים האולימפיים. ספורטאית נוספת שייצגה את ערב הסעודית, שרה עטר (בריצת 100 מטרים), סוקלה באבנים ע"י ברברים בערב הסעודית. אלה לא יכלו לשאת את העובדה שאישה תשתתף בתחרות

הג'ודוקא וול'דאן שאהרקאני מערב הסעודית

הספורט הגדולה בעולם, לעיני מיליוני צופים, בזמן שמעמדה של האישה בערב הסעודית איננו מתיר לה להסתובב ברחובות ללא ליווי של גבר.
אפגניסטן: טאהמינה קוהוסטאני, בת 23, שייצגה את אפגניסטן בריצת 100 מ' במשחקי לונדון, סבלה במשך חודשים רבים מהטרדות של גברים

הכוכבת הבלתי מעוררת של המשלחת הבריטית היתה ללא ספק ג'סיקה אניס, זוכת הזהב בקרב 7. שאגות העידוד של עשרות אלפי הבריטים, שמילאו את האיצטדיון עד אפס מקום, דחפו אותה להתעלות לרמה יוצאת דופן בשני ימי התחרויות

השתתפותן של ספורטאיות ממדינות מוסלמיות שמרניות, כגון ערב הסעודית, עומן, אפגניסטן וקטאר, היא ללא ספק ניצחון של הנשים על הקיבעון והאטימות הגברית רבת-השנים. הן העבירו מסר חסר תקדים לכלל הנשים המוסלמיות באשר לכוחן החברתי ולחתירתן אחר שוויון זכויות בכלל ובספורט בפרט

טאהמינה קוהוסטאני
מאפגניסטאן בריצת 100 מ'

נור חוסיין-אל מלקי
מקטאר בריצת 100 מ'

שרה עטר
מערב הסעודית בריצת 100 מ'

להתחיל את האולימפיאדה מחדש / נטע ריבקין

ביום התחרות השני קמתי בהרגשה טובה, וגם באולם התחרות הרגשתי שיהיה טוב. התחריתי בהצלחה בשני המכשירים הנותרים - אלה וסרט, ובסוף היום התברר לי שעמדתי במשימה - עליתי לגמר. רבים שאלו אותי אחר-כך איך הצלחתי. "לא פחדתי?" "איך זה שלא ראו עלייך כלום?" התשובה היא שהצלחתי להשאיר מאחור את מה שקרה. התנתקתי מהרגש, גייסתי את מלוא קור הרוח והריכוז ועשיתי את מה שנדרש ממני.

ביום של הגמרים כבר היה לי הרבה יותר קל, ופשוט נהייתי מכל רגע.

אחרי האולימפיאדה היתה לי הפוגה של חודש, ואז התחלתי לחזור לאט לאט לשגרה. ירידת המתח היא עצומה. האימונים נמשכים באווירה קלילה יותר, וסוף סוף יש יותר זמן לדברים אחרים.

כרגע אני נמצאת בשלב של יישום החוקה החדשה ובניית תרגילים חדשים - עם הפנים לריו 2016.

רציתי לשתף אתכם בהתמודדות המנטאלית שלי במהלך אולימפיאדת לונדון בעקבות טעות חמורה שביצעתי ביום התחרויות הראשון שלי. בעת ביצוע התרגיל השני נשמט הכדור ויצא מתחומי המשטח, שגיאיה שהורידה לי, משמעותית, את הציון הסופי של התרגיל. לאחר יום התחרויות הראשון דורגתי במקום ה-14, ולפניי עוד יום תחרות, כשהמטרה החשובה ביותר היא להיכנס לגמר.

בסיום התרגיל חשתי סוג של הלם. לא הבנתי איך זה קרה. מאוחר יותר ניסיתי לנתח את המצב לעומק, ובין-רגע הבנתי שמה שאני עושה זה לא הדבר הנכון. צריך פשוט למחוק את מה שקרה ולהתחיל למחרת את האולימפיאדה מחדש.

זה אמנם נשמע לא מציאותי, אך זאת היתה דרכי היחידה. באף אחד מהרגעים לא נתתי למחשבות שלי לנדוד לאי העפלה לגמר. חשבתי רק שסיבכתי לעצמי בהרבה את הדרך. ידעתי שביום למחרת אין מקום לטעויות כלל, ורק על-ידי ביצוע מושלם של שני התרגילים הנוספים אוכל לחזור לעשירייה הראשונה ולהעפיל לגמר.

שווה בין הגברים לנשים. אמנם לא כך היה בפועל, אבל זה היה קרוב. 45% מהמשתתפים היו נשים, ששברו שיאים חדשים, יצרו סיפורים דרמטיים ומרתקים ואף הציבו סטנדרטים חדשים במשחקים. השתתפותן של ספורטאיות ממדינות מוסלמיות שמרניות, כגון ערב הסעודית, עומן, אפגניסטן וקטאר, היא ללא ספק ניצחון של הנשים על הקיבעון והאטימות הגברית רבת-השנים. הן העבירו מסר חסר תקדים לכלל הנשים המוסלמיות באשר לכוחן החברתי ולחתירתן אחר שוויון זכויות בכלל ובספורט בפרט.

שרה עטר, שייצגה את ערב הסעודית בריצת 100 מטרים, סוקלה באבנים ע"י ברברים במדינתה. אלה לא יכלו לשאת את העובדה שאישה תשתתף בתחרות הספורט הגדולה בעולם, לעיני מיליוני צופים, בזמן שמעמדה של האישה בערב הסעודית איננו מתיר לה להסתובב ברחובות ללא ליווי של גבר